S Y L W I A N O W I C K A

P R O G R A M D Z I A Ł A N I A
ZESPOŁU PAŁACOWO PARKOWEGO-MUZEUM W LEWKOWIE

Wyremontowany Zespół Pałacowo-Parkowy Muzeum w Lekowie powinien być miejscem, które nie tylko należy odwiedzić raz, ale w którym warto bywać, bo dzieje się tu wiele interesujących, różnorodnych rzeczy i wydarzeń. Okazją do odwiedzin będą przede wszystkim dwie nowe stałe wystawy „Pałac w Lekowie-symbol patriotyzmu Wielkopolan", wokół której należy zbudować narrację i serię zajęć edukacyjnych w podziale na przedszkola, szkoły podstawowe klasy I-III, klasy IV-VIII i szkoły ponadpodstawowe. Druga stała wystawa jest poświęcona historii Powiatu Ostrowskiego, umieszczona na I piętrze muzeum i wokół niej powinny być skupione działania edukacyjne, warsztatowe, prelekcje i spotkania. Wystawy stałe to jednak zaledwie wycinek działalności muzealno-edukacyjnej. Zespół Pałacowo Parkowy-Muzeum w Lewkowie rozpocznie od września 2022r. nowy rozdział w swej historii, jako placówki samodzielnej, działającej na własny rachunek, na własną odpowiedzialność, a nie w strukturach większego muzeum, jak miało to miejsce do 2017r. To ogromne wyzwanie, ale też szansa na zbudowanie własnej marki Lewkowa w myśl dewizy „**Sobie, Swoim Przyjaciołom, Potomnym".**

I. Misja i cele strategiczne

Zespół Pałacowo-Parkowy w Lewkowie w sposób zrównoważony ma pełnić rolę muzeum z jego ustawowymi zadaniami, ale także rolę ośrodka kultury obejmującego swym oddziaływaniem teren powiatu ostrowskiego (około 160 tysięcy mieszkańców), podobnie jak na cały region społeczne i gospodarczo oddziaływała rodzina Lipskich.

Długofalowym celem strategicznym jest stworzenie nowoczesnego muzeum historycznego, z własną kolekcją muzealną, będącego centrum edukacyjnym w zakresie historii lokalnej oraz ośrodkiem badań naukowych nad historią Lipskich i powiatu ostrowskiego. Warto czynić starania, by powstała instytucja wdrażająca nowoczesne standardy obcowania z historią, znajdująca w wystawiennictwie równowagę pomiędzy ciekawą narracją, autentyzmem zabytku, a nowoczesnymi technologiami.

Do zakresu działania Muzeum w Lewkowie należy przede wszystkim gromadzenie i trwała ochrona historycznego i kulturalnego dziedzictwa rodziny Lipskich herbu Grabie z Lewkowa oraz z terenu całego powiatu ostrowskiego, dziedzictwa o charakterze materialnym i niematerialnym. Gromadzenie muzealiów to jeden z najważniejszych celów działalności muzeum, szczególnie w sytuacji Zespołu Parkowo-Pałacowego w Lewkowie. Do 1939r. w pałacu znajdowały się cenne meble, dzieła sztuki, pamiątki narodowe, bogate archiwum i księgozbiór zawierający ok. 10 tysięcy woluminów. Większość zabytków wywieźli Niemcy w czasie II wojny światowej, wiadomo także że pozostałe archiwum najprawdopodobniej zostało zniszczone w latach 50 przez dyrektora miejscowej szkoły. Mimo tej przytłaczającej wiedzy należy prowadzić kwerendę portali aukcyjnych i sprzedażowych w poszukiwaniu potencjalnych muzealiów, rozproszonych po całym świecie.

Innymi metodami pozyskiwania nowych obiektów do zbiorów muzeum - oprócz zakupów - mogą się okazać badania archeologiczne. Dlatego należy współpracować z samorządami i nadleśnictwami w kwestii przyjmowania w depozyt zabytków pochodzących z

badań towarzyszących inwestycjom związanym z rozwojem infrastruktury drogowej i budowlanej prowadzonych na terenie południowej Wielkopolski.

Zadaniem statutowym jest także upowszechnianie podstawowych wartości historycznych i patriotycznych, kształtowanie wrażliwości poznawczej, a także umożliwianie korzystania ze zgromadzonych zbiorów. Muzeum powinno zabiegać o swojego odbiorcę i widza, nie tylko tego historycznie i komepetencyjnie przygotowanego do korzystania z zasobów muzeum. Nie można się także nastawiać na przygotowywanie propozycji wyłącznie do jednej, określonej grupy docelowej. W większości muzeów grupę tą stanowią dzieci i młodzież szkolna, a niekiedy seniorzy. Bardziej wymagającym zadaniem będzie stworzenie działań zmierzających do przyciągania do muzeum widzów, którzy do tej pory nie mieli nawyku odwiedzania tej instytucji, poprzez m.in. organizowanie interesujących wystaw czasowych, koncertów w parku czy warsztatów tematycznych.

Prowadzenie działalności edukacyjnej, popieranie i prowadzenie działalności upowszechniającej kulturę oraz popieranie działalności artystycznej - to także ważna rola Zespołu Pałacowo Parkowego. W obiekcie muszą być zapewnione właściwe warunki zwiedzania oraz korzystania ze zbiorów i zgromadzonych w muzeum informacji. Dla wymiany doświadczeń, myśli, wiedzy niezbędna jest także współpraca z krajowymi i zagranicznymi muzeami, instytucjami kultury, stowarzyszeniami, instytucjami badawczymi oraz administracją rządową i samorządową oraz udział w szkoleniach.

II. Wstępny ramowy program działalności Muzeum w Lewkowie - Zespół Pałacowo-Parkowy na lata 2022 - 2025

1. Program muzealny

Podstawowym zadaniem muzeum jest nadzór na zbiorami, ich zabezpieczanie i konserwowanie. Niezbędne jest także systematyczne ewidencjonowanie zbiorów, a także pozyskiwanie środków zewnętrznych na dalsze digitalizowanie zbiorów.

Ważnym zadaniem jest dalsze pozyskiwanie nowych zbiorów zarówno tych związanych z rodziną Lipskich herbu Grabie, jak i związanych z ziemiaństwem, w szczególności ziemiaństwem Południowej Wielkopolski. (zgodnie z § 6 punktem 4.2 statutu muzeum w Lewkowie).

W początkowym okresie uruchomienia muzeum po przerwie najważniejszym zadaniem promocyjnym, mającym wpływ na frekwencję w obiekcie, jest propagowanie w regionie południowej Wielkopolski wystaw stałych „Pałac w Lewkowie- symbol patriotyzmu Wielkopolan" oraz drugiej, znajdującej się na I piętrze pałacu poświęconej historii Powiatu Ostrowskiego, także poprzez zbudowanie programu części edukacyjnej składającej się z lekcji muzealnych i warsztatów muzealnych. O ile w roku 2008 Muzeum w Lekowie odwiedziło rocznie 4 965 osób, o tyle już od 2011 roku widoczny był systematyczny spadek odpwiedzających z 3 321 w 2011, do 2 609 osób w roku 2015. Ten trend należy odwrócić, wykorzystując zainteresowanie Polaków w ostatnich latach turystyką lokalną, akcjami typu Noc w Muzeum czy Europejskie Dni Dziedzictwa, ale także poprzez przyciągnięcie nowych widzów na organizowane wystawy czasowe.

1.1. Wystawy czasowe

Wystawy czasowe w Zespole Pałacowo-Parkowym w Lewkowie będą organizowane w kilku miejscach: w małej oranżerii przy oficynie zachodniej, w oranżerii oraz w sali konferencyjnej.

1.2.

W latach 2022-2025 planuję organizację następujących wystaw:

1. Współpraca z organizatorami Międzynarodowego Biennale Małej Formy Graficznej i Exlibrisu w Ostrowie Wielkopolskim w zakresie czasowych wystaw tematycznych. Muzeum w Ostrowie posiada największy w Europie zbiorów exlibrisów. Istnieje możliwość zorganizowania wystawy tematycznej np. grafiki ukraińskiej.

2. Wystawa polskiej biżuterii patriotycznej ze zbiorów Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie i Muzeum Okręgowego w Koninie oraz sztanc do jej wytwarzania ze zbiorów Muzeum Sztuki Złotniczej w Kazimierzu Dolnym.

3. Historia straży ogniowych w regionie południowej Wielkopolski. W 2024 roku minie 160 lat od utworzenia pierwszej jednostki ochotniczej straży pożarnej w Polsce. Jednostka ta powstała w Kaliszu.

4. Wystawa rzeźb sakralnych Pawła Brylińskiego, zwanego Mistrzem z Masanowa. W 2025 roku przypadnie 135 rocznica śmierci artysty. Rzeźby Brylińskiego znajdują się w 8 muzeach w kraju. Wystawa może być połączona z plenerem fotograficznym i rajdem rowerowym szlakiem krzyży Pawła Brylińskiego.

5. Nawiązanie kontaktów z Powiatem Sonnenberg w Niemczech, którego powiat ostrowski jest partnerem zagranicznym. Zorganizowanie w Lewkowie wystawy czasowej artystycznego szkła dmuchanego i ozdób świątecznych ze zbiorów Muzeum Sztuki Szkła w Lauschy.

6. Wystawa poświęcona chorobom i epidemiom, jakie dotykały mieszkańców południowej części Wielkopolski z wykorzystaniem m.in. dokumentacji ze zbiorów Archiwum Państwowego w Kaliszu.

7. Świat dyplomacji. Józef Lipski. W 2024 roku przypadnie 130 rocznica urodzin ambasadora RP w Berlinie, w latach

8. Planuję także organizowanie wystaw zewnętrznych "pod chmurką", na trwałych stojakach rozmieszczonych wzdłuż drogi wewnętrznej prowadzącej do pałacu, po wschodniej stronie klombu przed pałacem, ale także na terenie 8-hektarowego parku. Pierwsza z wystaw poświęcona byłaby historii pałacu w Lewkowie i słynnym postaciom, które odwiedzały Lewków. Na stojakach w parku pojawiłaby się wystawa poświęcona bogactwu roślinnemu i przyrodniczemu Południowej Wielkopolski. Na drodze wewnętrznej planuję organizować wystawy fotograficzne po organizowanych - wspólnie z organizacjami i stowarzyszeniami - plenerach fotograficznych na terenie Zespołu Pałacowo Parkowego, jak i w miejscach związanych z rodziną Lipskich.

2. Program kulturalny - obejmujący organizację m.in. koncertów, plenerów fotograficznych, malarskich i rzeźbiarskich, warsztatów plenerowych.

Organizowanie koncertów - U Lipskich w Pałacu i U Lipskich w Parku - współpraca z dyrekcją, nauczycielami Zespołu Szkół Muzycznych im. Krzysztofa Komedy Trzcińskiego w Ostrowie Wielkopolskim oraz artystami z Południowej Wielkopolski.

Współpraca z Galerią 33, Wydziałem Pedagogiczno-Artystycznym UAM w Kaliszu, Wielkopolskim Związkiem Artystów Rzeźbiarzy w zakresie odbywania plenerów i praktyk malarskich i rzeźbiarskich na terenie Zespołu Parkowo-Pałacowego w Lewkowie, a także organizowanie wystaw poplenerowych.

3. Program edukacyjny - propagujący postawy patriotyczne, uczący szacunku do przyrody, do małej ojczyzny.

Program edukacyjny ma kluczowe znaczenie dla działalności muzeum. Jednym z celów działań edukacyjnych jest wychowywanie nowej publiczności i wykształcenie nawyku przychodzenia do Muzeum. Ważną rolą Zespołu Pałacowo-Parkowego w Lewkowie jest to, by w warsztatach propagujących zdrowy styl życia oraz w wycieczkach krajoznawczo-przyrodniczych współorganizowanych z PTTK uczestniczyły całe rodziny, by wydarzenia te były atrakcyjne dla kilku pokoleń mieszkańców.

Nawiązanie współpracy z Wielkopolskim Towarzystwem Przyrodniczo-Krajoznawczym, opracowanie szlaku edukacyjnego w ramach działającego już projektu "Pociągiem do przyrody i historii" z wykorzystaniem wystawienniczych tematów przewodnich muzeum - przejawów patriotyzmu Wielkopolan z naciskiem na region południowej Wielkopolski oraz historii powiatu ostrowskiego.

Współpraca z Ostrowskim Towarzystwem Genealogicznym w zakresie popularyzacji tworzenia rodzinnych drzew genealogicznych.

4. Działalność wydawnicza - podjęcie rozmów z Panem Dariuszem Pryczakim na temat możliwości wznowienia książki jego autorstwa pt: "Działalność polityczno-gospodarcza Wojciecha Lipskiego z Lewkowa". Pozycja wydana była w 2000r., dziś jest trudno dostępna na rynku.

5. Pozostała działalność:

Zapoznanie się z pracownikami, ich zakresem obowiązków, poznanie słabych i mocnych stron muzeum. Przedstawienie zespołowi najbliższych planów związanych z instytucją, wysłuchanie ich opinii, doświadczeń, pomysłów, uwag, obserwacji.

Przygotowanie, rozpisanie i ogłoszenie przetargu na dzierżawę pomieszczeń komercyjnych - pomieszczeń w dawnej wozowni i kawiarenki w piwnicy pałacu. Podpisanie umowy po rozstrzygnięciu przetargu zapewnieni placówce stałe przychody z prowadzonej działalności gospodarczej. Można się spodziewać, że przychody z najmu będą drugą po dotacji organizatora składową budżetu placówki.

Powołanie Młodzieżowej Rady Muzeum, składającej się z przedstawicieli wszystkich szkół ponadpodstawowych z terenu powiatu ostrowskiego. Utworzenie Rady umożliwia wyjście naprzeciw potrzebom młodych odbiorców w instytucjach kultury oraz pozwala młodzieży na tworzenie własnych projektów w oparciu o zasoby muzeum.

Rozpoczęcie współpracy z samorządami i organizatorami w zakresie wspólnej promocji pałaców w Południowej Wielkopolsce Lewków - Gołuchów - Antonin - Dobrzyca. Promocja marketingowa na wzór słynnych w Europie "Zamków nad Loarą".

Nawiązanie do systemu prowadzenia upraw i gospodarstwa przez właścicieli Lewkowa, rodzinę Lipskich. Założenie łąki kwietnej w części parku. Wykorzystanie dofinansowania zewnętrznego na zakup roślin miododajnych. Nawiązanie współpracy z Kołami Pszczelarskimi w okolicy. Wstawienie uli na wydzielony teren parku, jako nawiązanie do tradycji rodziny Lipskich, którzy mieli ponad 300 rojów pszczół i produkowali własny miód.

Powołanie Klubu Nauczyciela Historii. Nawiązanie współpracy z Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, w którym taki Klub działa od 9 lat. Skupiałby nauczycieli historii, celem klubu jest budowa środowiska otwartego na wymianę doświadczeń zawodowych, wykorzystujących nowoczesne form przekazu.

Założenie stowarzyszenia rejestrowanego przy Muzeum w Lewkowie, które jako organizacja pozarządowa mogłaby korzystać z innych niż muzeum źródeł finansowania zewnętrznego, na projekty tzw. miękkie.

III. Baza lokalowa

Cały obiekt jest zmodernizowany i odrestaurowany, należy się spodziewać, że w najbliższych trzech latach w placówce nie będą potrzebne remonty czy konserwacje obiektów zabytkowych, gdyż na te prace w ostatnich latach Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego wydatkował blisko 30 milionów złotych, korzystając z dofinansowania unijnego w ramach programu WRPO.

Wyzwaniem jest pozyskanie środków zewnętrznych na wyremontowanie budynku wschodniej oficyny, który nie został objęty planem rewaloryzacji, rewitalizacji i remontu obiektu. Dokładny koszt remontu na dziś jest trudny do oszacowania ze względu na zmieniające się cenach robót i materiałów budowlanych

Drugim ważnym punktem związanym z bazą lokalową jest rozpisanie przetargu na dzierżawę pomieszczeń przygotowanych pod działalność kateringową w budynku dawnej wozowni i w pomieszczeniach piwnicznych w Pałacu z przeznaczeniem na kawiarnię. Ze względu na wymóg zainwestowania w doposażenie pomieszczeń kuchennych i gospodarczych przez przyszłego najemcę umowa powinna być zawarta na kilka lat. Wybór najemcy – oprócz stałego przychodu do budżetu placówki – będzie miał także kluczowe znaczenie wizerunkowe dla Zespołu Pałacowo-Parkowego. Opinia gości odwiedzających restaurację czy kawiarnię, ocena wystroju miejsca, sposobu podania potraw i ich jakości, będzie miała wpływ na PR obiektu jako całości. Wybór ajenta ma więc podwójne znaczenie: i finansowe i marketingowe.

Umowa jest ważna także z tego względu, że to środki z najmu powierzchni będą największą częścią przychodu generowanego przez sam Zespół Pałacowo-Parkowy w Lewkowie. Dokładne warunki najmu wynikać będą także z umowy zawartej między Urzędem Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego w ramach Poddziałania 4.4.1 Inwestycje w obszarze dziedzictwa kulturowego regionu programu WRPO. Dofinansowanie wiąże się okresem tzw. trwałości projektu, które może ograniczać możliwość stricte komercyjnej i zarobkowej działalności. Dotyczy to między innymi bazy hotelowej. Zespół Pałacowo-Parkowy dysponuje 4 pokojami dwuosobowymi i 1 pokojem jednoosobowym, które znajdują się na pierwszym piętrze w oficynie zachodniej. Dodatkowe 3 pokoje hotelowe mogą powstać na parterze, po przeniesieniu pomieszczeń administracyjnych, które dziś tam są zorganizowane.

IV. Gospodarka finansowa

Muzeum funkcjonuje w ściśle określonych ramach finansowych, z budżetem proponowanym przez dyrektora, ostatecznie ustalanym i zatwierdzanym przez organ prowadzący.

Ponieważ do tej pory muzeum nie działało jako samodzielny byt, było placówką działającą do 2017 roku w strukturach Muzeum Okręgowego Ziemi Kaliskiej, a od 2018 zamkniętą dla publiczności z powodu rozpoczętego remontu, trudno jest oszacować stały budżet związany z pełną działalnością i kosztami stałymi instytucji, mediami, kosztami ochrony, monitoringu, konserwacji windy, ochrony przeciwpożarowej, ale przede wszystkim wynagrodzeniami i ich pochodnymi. Do wydatków stałych zaplanować należy także środki na zakup muzealiów, ich konserwację, zakup sprzętu/ W budżecie należy uwzględnić stałe koszty związane z działalności merytoryczną - koszty związane z organizacją wystaw, koncertów, spotkań, umowy zlecenia dla edukatorów, druk wydawnictw czy kalendarzy i kartek świątecznych.

Łączny budżet placówki na 2022 rok wyniósł 2.070.366,00 zł, w tej kwocie mieszczą się: dotacja podmiotowa organizatora w wysokości 1 076,000,00 zł., dotacja celowa organizatora w wysokości 169,172,00 zł, planowane przychody z działalności statutowej muzeum - zaplanowane w wysokości 40 000,00 zł oraz przychody wynikające głównie z amortyzacji środków trwałych w wysokości 735 194,00 zł.

Niezbędne jest zwiększenie liczby pracowników merytorycznych o minimum 3 osoby, co w skali roku spowoduje zwiększenie budżetu stałego o minimum 200 tysięcy złotych. Nieznana na dziś jest skala zużycia mediów przy pełnym funkcjonowaniu placówki. Z zaplanowanych na 2022 rok blisko 135 tysięcy złotych na materiały i energię tylko w I kwartale wydatkowano 104 tysiące złotych. Należy przyjąć, że wydatki związane z ogrzewaniem obiektu, zakupem energii elektrycznej, wywozem odpadów będą wyższe niż zaplanowane w 2022 roku.

Przygotowywanie wystaw, transport i ubezpieczenie muzealiów wypożyczonych na wystawy, graficzne opracowanie materiałów, wykonanie części ekspozycyjnej, jakość wykorzystanych materiałów to wszystko ma ogromny wpływ na koszty związane z organizacją planowanych wystaw. Zaplanowana w tegorocznym budżecie kwota 49,500,00 zł na działalność merytoryczną powinna być zwiększona.

Każdy budżet jest uzupełniany o przychody własne muzeum, głównie z wynajmu powierzchni oraz przychody z działalności statutowej. Jednakże miarodajne dane będą znane dopiero po pełnym roku funkcjonowania placówki i po rozstrzygnięciu przetargu na najem powierzchni. Zwykle przychody własne z działalności statutowej w małych muzeach oscylują w okolicy 10% budżetu instytucji ogółem. W ramach współpracy w organizacjami pozarządowymi należy poszukiwać możliwości pozyskiwania finansowania na realizację projektów „miękkich" - edukacyjnych czy kulturalnych.

V. Optymalizacja pracy i zatrudnienia

Nie uda się zrealizować planów nakreślonych na lata 2022-2025 bez zwiększenia zatrudnienia. Nie jest możliwe prowadzenie działań muzealnych, edukacyjnych, kulturalnych, promocyjnych bez dodatkowych pracowników. Także praca muzeum w weekendy bez większej obsady pracowników byłaby utrudniona, zważywszy na przepisy wynikające z Kodeksu Pracy i przysługujących dni wolnych, rekompensujących pracę w weekendy.

Łączna liczba etatów w Zespole Pałacowo-Parkowym w Lewkowie na dziś wynosi 4,5. To muzeum o najmniejszej liczbie pracowników w okolicy. Pobliskie Muzeum Miasta

Ostrowa Wielkopolskiego zatrudnia 12 osób, wśród nich 5 osób w dziale merytoryczno-edukacyjnym, Muzeum Ziemiaństwa w Dobrzycy - 16 pracowników. Na dziś w Zespole Pałacowo-Parkowym w Lewkowie 1 etat to dyrektor placówki, 0,5 etatu główny księgowy, zaledwie 1 etat to pracownik merytoryczny, 2 etaty to pracownicy obsługi m.in. zajmujący się 8-hektarowym parkiem.

Konieczne jest powołanie Działu Zbiorów, który na bieżąco ewidencjonowałby muzealia, dbał o pozyskiwanie zbiorów, przeszukiwał portale i aukcje sprzedażowe, nawiązywał kontakty z kolekcjonerami.

Niezbędny jest Dział Edukacji, który koordynowałby szeroko rozumiane działania edukacyjne, warsztaty i lekcje muzealne. Ważne jest utworzenie Działu Promocji, który oprócz fotograficznej dokumentacji działań, prowadzenia niezbędnych dziś social mediów i strony www, zajmowałby się także współpracą z NGO oraz wyszukiwaniem programów dofinansowujących projekty miękkie.

Do prowadzenia części edukacyjnej można – w początkowym okresie - zatrudniać osoby na umowy zlecenia, zawierając umowę na określoną liczbę godzin zajęć, po przedstawieniu i zaakceptowaniu scenariusza lekcji. Taki rodzaj współpracy można wdrożyć w pierwszym pełnym roku działania muzeum. Warto szukać osób do współpracy wśród emerytowanych nauczycieli, zwykle czynnie działających w organizacjach seniorskich, których potencjał wiedzy, doświadczenia i umiejętności pedagogicznych warto wykorzystać.

VI. Współpraca

1. Współpraca z Gminą Ostrów Wielkopolski, na terenie której leży Muzeum w Lewkowie.
2. Współpraca z samorządem Powiatu Ostrowskiego, współorganizowanie m.in nagrody Wojciecha.
3. Współpraca z Miastem Ostrów Wielkopolski, Muzeum Ostrowa Wielkopolskiego i - w zakresie wystaw przed i po Międzynarodowym Biennale Małej Formy Graficznej i Exlibrisu.
4. Współpraca z Gminą Przygodzice, Gminą Dobrzyca i Gminą Gołuchów w zakresie wspólnej promocji zabytków.
5. Współpraca z Kołami Gospodyń Wiejskich w zakresie promocji i edukacji kulinarnej, prozdrowotnej, warsztatów, kursów, organizowanych w dawnej kuchni w pałacu.
6. Współpraca z Ostrowskim Towarzystwem Genealogicznym - w zakresie opracowywania publikacji, tworzenia wystaw czasowych, spotkań, konferencji.
7. Współpraca z NGO z terenu całego powiatu ostrowskiego - inicjowanie wspólnych przedsięwzięć, na które stowarzyszenia mogłyby otrzymać środki m.in. z programów na działalność kulturalną, edukacyjną, ekologiczną, społeczną, turystyczną, udostępnienie bazy lokalowej.
8. Współpraca z Młodzieżowym Domem Kultury w Ostrowie Wielkopolskim w zakresie wystaw prac pracowni plastycznych, organizowanych w dużej oranżerii.
9. Współpraca z Wielkopolskim Towarzystwem Przyrodniczo-Krajoznawczy oraz nadleśnictwami - w zakresie edukacji ekologicznej, przyrodniczej, kształtowanie postaw obywatelskich poprzez budowanie szacunku do przyrody.
10. Współpraca z organizacjami artystycznymi - Galeria 33, Galeria Dzika Śliwka, Wielkopolski Związek Artystów Rzeźbiarzy, w zakresie organizacji plenerów fotograficznych, malarskich, rzeźbiarskich i wystaw poplenerowych.
11. Wystawiennicza współpraca z muzeami, przede wszystkim z południowej części Wielkopolski.